

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ)

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΤΗΣ ΕΦΕ

† ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΣΑΤΣΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

† ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

† ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

† ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΦΕ

1. ΚΑΘΗΓ. ΤΕΡΕΖΑ ΠΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΒΑΛΑΛΑ, ΠΡΟΕΔΡΟΣ
2. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ
3. ΑΜΙΣΘ. ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ, ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
4. ΔΡ ΜΑΡΙΟΣ ΜΠΕΓΖΟΣ, ΤΑΜΙΑΣ
5. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΩΣΤΑΡΑΣ, ΜΕΛΟΣ
6. ΔΡ ΝΕΟΚΛΗΣ ΣΑΡΡΗΣ, ΜΕΛΟΣ
7. ΔΡ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ, ΜΕΛΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ)
ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΑΥΓΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)
ΒΑΛΑΛΑ-ΠΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΤΕΡΕΖΑ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)
ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΓΙΑΝΝΑΡΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ)
ΔΡΑΓΩΝΑ-ΜΟΝΑΧΟΥ ΜΥΡΤΩ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ)
ΖΟΥΜΠΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΑΤΡΩΝ)
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΚΥΡΚΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ)
ΚΩΣΤΑΡΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΜΑΡΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ)
ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝ/ΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ)
ΜΠΑΓΙΟΝΑΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)
ΜΠΙΤΣΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ)
ΜΠΟΖΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΜΠΟΥΣΟΥΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)
ΝΙΑΝΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΕΤΣΟΒΙΟΥ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ)
ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΣΠΕΤΣΙΕΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΟΜΟΤ. ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ)
ΣΤΡΑΓΓΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ΚΑΘΗΓ. ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΡΑΚΗΣ)

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ: ΚΑΘΗΓ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓ. Γ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ (ΠΑΝ/ΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ)
ΔΡ ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΙΡΒΙΔΑΚΗΣ (DEREE COLLEGE, ΑΘΗΝΑ)
ΔΡ ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ ΒΩΡΟΣ (ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘ. Ν. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ-ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΟΥ (ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ)
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΥΝΤΑΚΟΣ (ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ)
ΔΡ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΕΛΗΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. Σ. ΔΕΛΗΒΟΓΙΑΤΖΗΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ)
ΔΡ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΣ (ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΚΔΕΦ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΑΤΣΙΜΑΝΗΣ (ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ)
ΔΡ ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΥΤΣΑΚΟΣ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΦΙΛΟΣ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ)
ΔΡ ΑΡΗΣ ΚΟΥΤΟΥΓΚΟΣ (ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ)
ΔΡ ΚΩΣΤΗΣ Μ. ΚΩΒΑΙΟΣ (ΑΘΗΝΑ)
ΔΡ ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΜΑΖΑΡΑΚΗ-ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗ (ΠΑΝΤΕΙΟΣ ΑΣΠΕ)
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓ. ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΑΚΗΣ (ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΠΑΝ. ΑΘΗΝΩΝ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ)

ΔΡ ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ (ΑΘΗΝΑΙ)
ΣΠΥΡΟΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ (ΕΚΔΕΦ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΠΑΡΤΖΕΛΙΩΤΗΣ (ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ)
ΔΡ ΝΙΚΟΣ ΜΑΚΡΗΣ (ΛΕΟΝΤΙΟ ΛΥΚΕΙΟ)
ΑΜΙΣΘ. ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΕΡΗΣ (ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ)
ΚΑΘΗΓ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ (ΠΑΣΠΕ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. Θ. ΠΑΡΙΣΑΚΗ-ΓΙΑΝΝΑΡΑΚΗ (ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓ. Θ. ΠΕΛΕΓΡΙΝΗΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. Δ. ΣΦΕΝΔΟΝΗ-ΜΕΝΤΖΟΥ (ΠΑΝ/ΜΙΟ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ)
ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΦΙΛΗ (ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ)
ΑΜΙΣΘΟΣ ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. Κ. ΧΑΤΖΗΣΤΕΦΑΝΟΥ (ΛΕΥΚΩΣΙΑ)
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓ. ΔΗΜ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ)
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓ. ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ (Α.Σ.Κ. ΤΕΧΝΩΝ)
ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓ. Ν. ΨΗΜΜΕΝΟΣ (ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΕΛΕΤΕΣ

- ΒΑΣ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ: Οι ιστορικοί νόμοι 3-13
- ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΚΕΣΣΙΔΗΣ: Είχαν η όχι οι Αρχαίοι Έλληνες την ιδέα της ιστορίας; 14-28
- ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ΜΠΑΓΙΟΝΑΣ: Απόψεις για την αντικειμενικότητα της ιστορικής γνώσης 29-41

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

- ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΟΥ: Η αρχαιολογία της σιωπής και του λόγου 42-46

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΠΟΥΡΑΣ: Η κακοποίηση της Φιλοσοφίας στη σχολική πράξη 47-51

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

- JOHN ANTON: Δ. Ανδριόπουλου, *Ιστορία της Νεοελληνικής αισθητικής*. 52-54
- ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ: G. Podskalsky, *Griechische Theologie*. 54-56
- ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΒΡΕΤΑΚΟΣ: Ε.Ν. Πλατή, *Τοποθετήσεις*. 56-57
- ΣΟΦΙΑ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ: Κ. Βουδούρης (ed), *Η πολιτική και ο πολιτικός*. 57-62

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΥΤΡΑΣ: Κ. Βουδούρης (ed), *περί δικαιοσύνης*. 62-70

ΤΕΡΕΖΑ ΠΕΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ-
ΒΑΛΛΑΔΑ: Δημήτρης Βελισσαρόπουλου, *Έλληνες και
Ινδοί*. 70-77

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΘΕΜΑ: Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ 78-82

ΤΡΙΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΘΕΜΑ: «ΣΧΕΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΚΕΠΤΙΚΙΣΜΟΣ» 82-84

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Η ΣΤΩΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ 84-86

ΠΡΟΣΕΧΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΤΡΙΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΘΕΜΑ: Η ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ 86-91

ΤΕΤΑΡΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΘΕΜΑ: Η ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ 92-96

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ
Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 97

ΕΝΑΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ 97

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ 97

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ 98-100

ΔΕΛΤΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ 101-111

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΕΛΑΒΕ Η ΕΦΕ 112-114